

érdeme marad Vincze Frigyes könyvének, amely hihetőleg hozzásegít a szakoktatásügynek a magyar közéletben való erőteljesebb megbecsüléséhez s a nemzet egyéniségének megfelelő rendezéséhez.

Veszelka László.

LAPSZEMLE

Magyar Pedagógia. XLVI. évf. 1—6. szám.

1-2. sz. *Bognár Cecil: Tanártípusok.* A tanári pályának az egyéniséget alakító hatásai közül főképen kettő emelhető ki: a saját tárgy iránti szeretet és az iskola. A tudomány szeretete termeli ki a tudós tanárt, a lelkes elmélyedő szakembert. Az iskolában a tanár a legfőbb szellemi és erkölcsi tekintély s ez bizonyos oktató hangnem kialakulását eredményezi. A környezethatástól független emberi sajátságok determinálják a gyermektől távolálló s a hozzá közelálló tanár típusát. A diáktól távolálló tanár komoly, néha rideg. Nem tud a gyermek nyelvén beszélni. A gyermekhez közelálló tanárnak a lelkében van valami örök gyermeki. Szívesen van gyermekek között. Tud a gyermekek észjárásához alkalmazkodni és a legnehezebb dolgokat is világosan, könnyedén tudja megmagyarázni.

Kemény Ferenc: Nyelvtanítás és nyelvtanulás. — A soknyelvűség és ennek következménye. Különlges szempontok a nyelvek tanításánál és tanulásánál. Tájékozódás a célkitűzések útvesztőjében, a különböző tantervek célkitűzései. A három részletcél összeegyeztetése. A nyelvtanítás és tanulás mai helyzetképe.

Szász Pálné, Martos Nóra: Hallásos-rajzos módszer az angol nyelv tanulásában. Módszerének lényege abban áll, hogy az idegen szavakat a tárgyra, vagy annak képre vonatkoztatja, csak az átélt szó válik a gyermek igazi tulajdonává. A karban való beszéd bátorrá teszi a gyermeket és kellő ellenőrzés mellett biztos és jó kiejtést eredményez.

Somos Lajos: Gyermek- és ifjúság tanulmányi kiállítás az egri érseki tanítóképzőben. A kiállítás egyrészt a gyermeki örök kibontakozásának útját kívánta szemléltetni, másrészt az egri gyermekek testi, lelki és szellemi életének keresztmetszetét adta.

Horváth Jenő: Browning Oszkár emlékezete (születésének 100. évfordulóján). Egyetlen pedagógiai műve a nálunk is ismert nevelésemélet-története (ford. Kármán Mór). Angliának egyik nagy pedagógusa volt. Személyesen ismerte; s így személyes élmények alapján mutatja be életét és működését.

Faragó László: A természettudomány helyzete a művelődés rendszerében. A természettudományok ujkori fejlődése az önállósult kultúra kibontakozásának szinte a legjellemzőbb példája. A fizika maga lett a tudomány. Kant ismeret-elmélete is csak a fizikai megismerés mivoltát nyomozza. A fizikusok olyannak hitték tudományukat, mintha nem is ember alkotta volna, mintha a tiszta igazságok dinamikája bontakoztatta volna ki. — Alapfogalmainak megingása, ezek mélyreható átértékelése ledöntötte ennek a tudománynak tisztán objektív voltába vetett hitünket.

Ma már a fizikában is az emberi szellem alkotását látjuk, melynek célja az objektív ismerete, de nem egyúttal végcélja is, mert ezen keresztül, ennek segítségével az ember helyzetét akarja megvizsgálni, a világegyetemben számára kijelölt helyet, szerepet, sorsot, rendeltetést akarja megvilágítani. Az igazi fizikus, aki nem nyugszik bele a pozitívizmus lapos lemondásába, hanem a világ értelmét kutatja, igazi teremtő

szellemű, egész lelkével tárgyában élő alkotó. Az pedig, aki művéhez nemcsak az elmélet, hanem az ember állásfoglalásával is közeledik, a törvényben az isteni és emberi alkotó-erő együttes munkásságát szemléli. Ez a meghatott szemlélet pedig igazi lélekvezető, lélekemelő és lélektisztító erő.

Gyulai Ágost, Illyefalvi Lajos: A gyermek c. kiadványával kapcsolatban a statisztikának a pedagógia szolgálatában értékesíthető nagyfotosságú szerepét méltatja.

5-6.sz. *Kornis Gyula: A katonai nevelés.* „A hadsereg a nemzetnek nagy népművelő tényezője: nemcsak fegyelemre, kellő katonai és társas viselkedésre szoktatja és edzi a nemzet fiait, hanem ügyesíti, szemessé, tanulékonyná és talpraesetté neveli; olyan tudással látja el, amely nemcsak szellemi látókörét tágítja, hanem, amelynek az életben, foglalkozása körében is hasznát veheti“. — „A hadsereg védőereje két lelki tényezőn fordul meg: az egyes katonáknak fokozott egyéni öntudatán, fegyelem- és felelősségérzésén, másrészt a csapatszellemen. Azonban a kollektív tényező, a csapat-szemlem is túlnyomóan az egyes katona erkölcsi és testi mivoltának eredője. Tehát az egyes honvéd nevelésétől, elsősorban a tisztektől és altisztektől függ a csapat-szemlem: amilyenek a tisztek, olyanok a csapatok is“. „A katonai lélek magva, amelyből a többi szükséges tulajdonságok is felsarjadnak, a mély *katonai hivatástudat*: annak teljesen tudatos átélése, milyen jelentősége és szerepe van a honvédségnek a magyar nemzet életében“.

„A katonai nevelés művészete abban rejlik, hogy a fejlődő lelkek uniformizált katonai viselkedési módjuk *mellett*, mégis megőrizzék önállóságukat, kezdeményező erejüket, független gondolkozás-módjukat, önálló elhatározó képességüket arra az esetre, amikor maguknak saját erejükből kell cselekedniök, amire éppen a mai harcászathoz mind nagyobb szükség van“.

Padányi—Frank Antal: Fordulópontok az ifjúság fejlődésében. Az ifjúság lelki fejlődésében igen gyakoriak a viharok — sőt hajótörések. Ha avatott kéz siet segítségére, mérhetetlen nagy jót tehet. A zavart és a megoldhatatlannak látszó problémát a nevelő szeretetteljes bölcsesége a legtöbb esetben feloldhatja. Rámutat a bajok gyökerére és a kivezető útra. Ilyen módon a sötétésbe zuhanót megfordítja végzetes útján — és visszaadja az életnek, önmagának, hazájának és Istennek. Eredményt azonban csak az a pedagógus érhet el, aki személyiségével és életével buzdító és követendő példaként áll az ifjúság előtt és éppen ezért az ifjúság föltétlen bizalmával rendelkezik.

Tamás Viktor: Az óravázlat készítésének szempontjai. Az óravázlat a tanár tervszerű előkészületének egyik része. Ez a tervszerű előkészület három részből áll: 1) a tanítási anyag beosztásából, 2) a nagyobb tanítási egységek áttanulmányozásából és 3) a tanítási órára való készüléskből. I. A tanítási anyag beosztása leghelyesebben félevenként előre történik. A tanár nagy vonásaiban áttekinti az elvégzendő anyagot, a haladást gátló vagy elősegítő körülményeket s mindezt összeveti a rendelkezésére álló idővel. II. A nagyobb tanítási egységek áttanulmányozása lehetőleg közel legyen az anyag feldolgozásához, hogy frissességéből minél kevesebbet veszítsen, de ne legyen annyira közel, hogy az idő sürgetése miatt elkapkodottá vagy felületessé váljék. III. A tanítási órára való készülés elsősorban az anyag megrostálását jelenti, a tanterv, a cél, a tanulók értelmi színvonala, előismeretei, szorgalma stb. szerint. Az idő gazdaságos felhasználásra az óravázlatkészítés lényege. A szerző részletesen kifejti az óra felépítésének elvi és gyakorlati szempontjait, megadja egy óravázlat általános tervét és több gyakorlati példát is nyújt.

Petrich Béla: A modern nyelvek tanításának néhány kérdése. Kezdőfokú tani-

tásban a tanulót környező világtól kell kiindulnunk — majd a való élettel kapcsolatos rövid elbeszélések, apró költemények következnek, de fokozatosan egyre irodalmibb olvasmányanyagot használunk. A gyakorlati szempont és az irodalmi tájékozottság szempontja tehát nem zárják ki egymást. Az idegen nyelv szóban és írásban való használatának megtanítása csakis lélektanilag jól átgondolt és helyesen alkalmazott módszerrel lehetséges.

P. E.

A Jövő Útjain. XII. évf. 1937. 1—4. sz.

Kubiszky Lajos: Az állam, a szabad társadalom és nevelés a chelteni hami kongresszus tükrében. Az előadók a belső egyéni szabadság alapján tovább indulva az egyénnek a társadalomba való beállítottságát fejtegették. Az egyforma eséllyel való életbe-indulás, a belsőleg harmónikus emberből kifelé sugárzó összműködési készség többi embertársaival, az egyéni vélemény szabadsága és az egyéniségnek az általános erkölcsi normák keretein belül való szabad kifejtése és szabad világnézeti szemlélet kialakítása kerültek megvitatásra. Nagyjából azonos alapon állottak: a demokratikus gondolat eszményi kifejtésétől várják a társadalom haladását és ebben a szellemben kívánják a nevelést irányítani.

Várkonyi Hildebrand: Hogyan értelmezik az amerikai pszichológusok és nevelők a tanulás fogalmát? A szerző az amerikai pszichológusok két problémakörét jellemzi: a tanulás és a tanulás motivációjának kérdését. A. Gordon Melvin (műve: Building Personality) szerint a gyermek minden tevékenysége tanulás, feltéve, hogy a tanuláson nem gépies emlékezetbe-vésést, hanem a fejlődő személyiség minden természetes, vagy mesterséges tapasztalat-szerzését értjük. A tanulás fozozatai: a tapasztalat-szerzés, feldolgozása és a feldolgozott tudás alkalmazása. A tanulás főbb törvényszerűségei: a siker és gyakorlás törvénye. Valamely ügyességnek, vagy tudásnak elsajátítása elsősorban attól függ, mennyire sikeres a hozzávezető gyakorlás (Thorndike). A mai lélektan kiemeli, hogy a) sajátosan körülhatárolt s egymástól többé-kevésbé független képességekből állunk, s az egyes képességeket is egyre több rész-képességre bontja fel; b) az így felismert képességeket külön kell gyakorolni, figyelembevve, hogy legjobb eredményt akkor érünk el, ha az illető tanuló a saját egyéniségének leginkább megfelelő módszert követi; c) végül egy meghatározott képességünknek gyakorlás folytan keletkező tökéletessége minden külön gyakorlás nélkül átmegy más képességünkre (transzfer). A tanító szerepe a növendék öntevékenységének irányítása: megtanítja a növendéket tanulni. Egy a szükséges: a tanuló önnevelésének, önelhatározó képességének működésbe-hozása, ami attól függ, mennyire tudjuk belevonni a szellemi munkába a tanuló egész személyiségét.

Philip Vernon: Az értelmi tesztek néhány hibaforrásáról. A Binet-féle vizsgálatok egyik nehézsége abból adódik, hogy nincs tárgyilagos egyértelműséggel megállapítva sem maga az eljárás, sem az, hogy miképpen értékelendők a gyermek válaszlai.

Beliczáné Okolcsányi Éva: Nyomda az iskolában. Franciaországban ma mintegy 500 Freinet rendszerű elemi iskola működik, ahol a tanítás középpontjában a nyomda és a gyermekek által szerkesztett ujság áll. Élményeikről, tapasztalataikról, tudásuk bővüléséről közvetlen kis cikkekben számolnak be. A 6 éves gyermek tanító-nője meséjét rövid mondatokká megfogalmazza. Ezt felírják neki nyomtatott betűkkel a táblára, s ő azonnal megkeresi a nyomdában a megfelelő betűket, kieszedi a rövid szöveget, s hamarosan már nyomtatja is. Elhihetetlenül gyorsan tanul így meg